

JAARVERSLAG 2021

STICHTING SPINOZA DEN HAAG

spinoza
DEN HAAG

In september 2020 is een team dat zich zou gaan bezig houden met de iconisering van Spinoza voor de gemeente Den Haag, waarvoor ook een raadsbrede unanieme motie is aangenomen, opgegaan in een formele stichting, de Stichting Spinoza Den Haag (SDH). Elk van de bestuursleden is geselecteerd om haar of zijn bewezen band met het leven en werk van Spinoza, ervaring met het realiseren van breedopgezette evenementen voor een groot publiek, deskundigheid om de public relations tot stand te brengen of om het hebben van een netwerk voor de iconisering van Spinoza.

Doelstellingen van de SDH zijn samenwerking met de gemeente Den Haag om de filosoof Spinoza tot icoon maken van Den Haag, ter versterking van haar imago van internationale Stad van Vrede en Recht, het gedachtegoed van Spinoza onder een breed en divers publiek verspreiden en daarmee onder meer zijn opvattingen over democratie, vrede, vrijheid en tolerantie te duiden en levend te houden en de Vereniging Het Spinozahuis actief ondersteunen bij het ontwikkelen en realiseren van de Domus Spinozana als Biografisch Museum en Internationaal Spinoza lees- en studiecentrum.

In 2020 is door de beperkende omstandigheid van corona niets van de grond gekomen voor een groter publiek. In 2021 heeft wel de beoogde Spinoza Oktober Maand plaatsgevonden, met talloze activiteiten die de iconisering van Spinoza voor Den Haag verder vorm en inhoud hebben gegeven. Deze publieksgebeurtenissen liepen uiteen van lezingen tot theater, tot kunst en tot toerisme. De start voor de Spinoza Oktober Maand is het door wethouder Saskia Bruines onthullen van een bordje “Spinozakwartier” op de hoek van de Paviljoensgracht en Dunne Bierkade geweest.

Vervolgens is met de Wijkorganisatie ‘Het Oude Centrum’ de bundeling van krachten verbeterd, is een veelzijdig artistiek programma met Pulchri tot stand gekomen, is in museum Huygens’ Hofwijck een tentoonstelling gerealiseerd, is er theater opgevoerd in de Kloosterkerk, heeft er in de Nieuwe Kerk een lezing plaatsgevonden, vonden er filosofische debatten plaats, werd de Spinoza-film opnieuw getoond met aansluitend debat etc. Kortom, te veel om op te noemen. Maar het fenomeen van de Spinoza Oktober Maand is gevestigd, bezoekers zijn gekomen, financiers hebben dankbaar gesponsord.

Amare noemde een foyer naar Spinoza, kranten enz. besteedden aandacht aan de Spinoza Oktober Maand, en zodoende is het zaadje succesvol geplant voor een meerjarige programmering van muziek, kunst en cultuur geïnspireerd door Spinoza, uitwisseling van gedachten over Spinoza via discussie en lezingen, en voor Spinoza-toerisme naar Den Haag. Natuurlijk is er in 2022 en 2023 nog veel te ontwikkelen: educatie gericht op meer bekendheid over Spinoza onder scholieren, de versteviging van de relatie met de Haagse Campus van de Leidse Universiteit, en de Spinoza Essay Prijsvraag.

Jeroen Vervliet, voorzitter van de Stichting Spinoza Den Haag, 30 april '22

Bestuur - onbezoldigd

voorzitter	Jeroen Vervliet
secretaris	Hanneke Besseling
penningmeester	Dirk Noordman
lid	Robin Lutz
lid	Martijn van Ooststroom
lid	Anne Woodward

Raad van Advies en Aanbeveling - onbezoldigd

Hester Bijl	rector magnificus Universiteit Leiden
Wiep van Bunge	hoogleraar Geschiedenis van de wijsbegeerte aan de Erasmus Universiteit
Frank Majoor	voorzitter Stichting Joods Erfgoed Den Haag

Statuten, 4 september 2020

De stichting heeft ten doel:

- 1)** in samenwerking met de gemeente Den Haag de filosoof Spinoza tot icoon maken van Den Haag, ter versterking van haar imago van internationale Stad van Vrede en Recht;
- 2)** het gedachtegoed van Spinoza onder een breed en divers publiek verspreiden en daarmee onder meer zijn opvattingen over democratie, vrede, vrijheid en tolerantie te duiden en levend te houden;
- 3)** de Vereniging Het Spinozahuis actief ondersteunen bij het ontwikkelen en realiseren van de Domus Spinozana als Biografisch Museum en Internationaal Spinoza lees- en studiecentrum;
- 4)** het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk is.

Uit: brief burgemeester Jan van Zanen, 24 februari 2021

De stichting zet zich in om de filosoof Spinoza tot icoon te maken van Den Haag als internationale Stad van Vrede en Recht. Daarbij worden zij gesteund door de gemeente Den Haag, zoals vastgelegd in de unaniem door de Haagse gemeenteraad aangenomen **motie 'Geef Spinoza een prominente plek in Haags beleid' d.d. 6 februari 2020**. De aanpak van de stichting kent drie kernpunten, die ook de gemeente Den Haag onderschrijft:

1) Het versterken van het cultuurtoeristische aanbod rond Spinoza in Den Haag

Onder meer het ijveren voor de openstelling van Spinoza's woon-, werk- en sterfhuis als Internationaal Spinoza Centrum, met als doel om er tentoonstellingen, lezingen, cursussen, workshops, schoolexcursies en (inter-)nationale projecten te organiseren. Onderdeel van het Iconiseringsplan zal zijn het organiseren van culturele activiteiten en educatieve projecten, in samenwerking met Vereniging Het Spinozahuis en Haagse sociaal-culturele instellingen.

2) Het verbinden van de naam Spinoza aan de stad

Het verbinden van Spinoza aan Den Haag kan ook door naamgeving van onder meer openbare objecten of organisaties. Dit is een manier waarop de naam Spinoza een rol kan krijgen in het dagelijks leven van bewoners en bezoekers. Daartoe gaat de stichting in gesprek met ontwikkelaars en andere organisaties.

3) Marketing

Om Spinoza en het aanbod rond Spinoza bekender te maken, wordt dit onder meer ontsloten op Denhaag.com. In de communicatie wordt de naam Spinoza gelinkt aan het thema Vrede, Recht en Vrijheid, passend bij de stad.

SPINOZA KWARTIER

OPSTART STICHTING

De eerste maanden van het startjaar waren belast met de opzet van bankzaken en het verkrijgen van de Culturele ANBI-status. Dankzij een ruimhartige schenking van de gemeente Den Haag konden ook de website en social mediakanalen gerealiseerd worden. Op 21 mei ging de website online.

Ter profilering van het Spinoza Iconiseringsplan werd de naam SPINOZASTAD aangenomen. Om de link van de filosoof Spinoza met de Vredesstad Den Haag nader te identificeren werd als pay-off gekozen voor de duiding FILOSOOF VAN VREDE EN VRIJHEID.

INITIATIEVEN

Het startjaar 2021 liet zich leiden door de unaniem aangenomen motie 'Geef Spinoza een plek in Haags beleid' (2 februari 2020), de doelstelling van de statuten (4 september 2021) en de referentiebrief van burgemeester Jan van Zanen (24 februari 2021). In de brief bevestigde de burgemeester onder meer de toekenning van een gemeentelijk startkapitaal voor de totstandkoming van de Stichting.

• Drie SPINOZA naamsvermeldingen in Den Haag

- 1) Op 28 september maakte directeur Jan Zoet in het AD bekend dat een balkonzaal van cultuurcentrum Amare de naam SPINOZA FOYER zal dragen.
- 2) Op 2 oktober onthulde wethouder Saskia Bruines het eerste gevelbordje SPINOZA KWARTIER, op de hoek Paviljoensgracht en Dunne Bierkade. Met dank aan Michiel Voorhoeve die het initiatief financiert.
- 3) Op 23 december maakte wethouder Hilbert Bredemeijer bekend dat de naam 'Paviljoensgracht' officieel is vervangen door de naam SPINOZABRUG. De brug verbindt de Paviljoensgracht met de Spinozastraat.

• Spinoza Introductie cursus

De eerste Introductie cursus startte in september en vond plaats in de Domus Spinozana. De drie sessies richtten zich op een breed publiek van diverse leeftijden. Hierin werd de kern van zijn ideeën belicht, zoals zijn vrijheidsdenken, zijn praktische aanwijzingen voor goed burgerschap en het 'goede leven.'

• Spinoza Essay Prijsvraag

'*Wat is jouw visie op de actuele betekenis van Spinoza voor vrede en recht?*' Dat is de kernvraag van de Spinoza Essay Prijsvraag die de Stichting in 2021 zou uitschrijven. Echter, vanwege de aanhoudende coronabeperkingen in 2020 en 2021 en de vooruitblik op een drukbezet 2022, besloot het bestuur om de prijsuitreiking van de Spinoza Essay Prijsvraag in 2023 te laten plaatsvinden. In december 2021 werd het juryvoorzitterschap bevestigd van Esther Didden, directeur Stichting Filosofie in Den Haag.

• Spinoza Den Haag # Oktober 2021 - activiteitenprogramma

Om de essentie van Spinoza's leven en zijn baanbrekend gedachtegoed bij een zo breed mogelijk publiek inzichtelijk te maken, werd de jaarlijkse Spinozamaand geïnitieerd. Kennis en besef van zijn opvattingen over menselijk welzijn, ethiek en tolerantie acht de Stichting ook bevorderlijk voor de burgerschapszin. De eerste editie werd op 2 oktober geopend door wethouder Saskia Bruines.

Subsidies en donaties:

Het Spinoza Programma werd financieel mogelijk gemaakt, dankzij de steun van: Gemeente Den Haag, Stichting Zabawas, Prins Bernhard Cultuurfonds, Rabobank en Dr. C. Louise Thijssen-Schoute Stichting.

SPINOZA OKTOBERMAAND 2021 – PROGRAMMA met ACTIVITEITEN en LOCATIES

De Stichting was coördinator en collectief promotor van het programma en werkte samen met culturele instellingen die activiteiten met Spinoza-gerelateerde thema's inbrachten. De partners financierden zelf hun eigen activiteiten. Ook de Stichting organiseerde enkele activiteiten voor eigen rekening.

• **Publieksgroepen**

Het programma richtte zich op een breed veld aan kennisniveaus: van starterspubliek tot academisch publiek. Helaas heeft het brede aanbod nog geen mensen met een migratieachtergrond kunnen bereiken.

• **Programma**

Spinoza's denkwereld werd belicht met de inzet van verbeelding en visualisatie, om daarmee actieve en reflectieve cultuurparticipatie te stimuleren. Het publiek toonde ook veel belangstelling voor stadsverhalen aan de hand van de drie Spinoza Rijksmonumenten: het standbeeld en het woon-, werk- en sterfhuis aan de Paviljoensgracht en Spinoza's grafmonument naast de Nieuwe Kerk aan het Spui.

- . Tentoonstelling 'Het leven van Spinoza in Den Haag' - in de Domus Spinozana/Spinozahuis.
2 Oktober: bezoek en bezichtiging van wethouder Saskia Bruines;
- . Foto- en filmpresentatie van Wijkorganisatie Het Oude Centrum - in wijkpand Paviljoensgracht 56.
2 Oktober: bezoek en bezichtiging wethouder Saskia Bruines;
- . Tentoonstelling 'Spinoza op Zolder' - in museum Huygens' Hofwijck, Voorburg;
- . Film 'Spinoza - een vrije Denker' met nagesprek Wiep van Bunge en Robin Lutz - bij Pathé Buitenhof;
- . Open podium 'Spinoza Plaza' met dichters, musici, zangers en performers - in de Haagse Kunstkring;
- . 3 meetings 'Op zoek naar Spinoza' met de onderwerpen film, kunst, muziek - in de Pulchri Studio;
- . 3 solotheatervoorstellingen met vioolmuziek 'Spinoza geeft een lezing!' - in de Kloosterkerk;
- . Spinoza Rede 2021: lezing 'Een nieuwe kijk op Spinoza' van Maxime Rovere (FR) - in de Nieuwe Kerk;
- . Lezing 'Schepping – Huygens ontmoet Spinoza' van Vincent Icke - in Museum Swaensteyn, Voorburg;
- . Stadswandeling 'In de voetsporen van Spinoza' - partner: Stichting Gilde Den Haag;
- . Grachtentocht 'In het kielzog van Spinoza' - partners: De Ooievaart en Humanistisch Verbond Haaglanden;
- . Socratisch debat 'Spinoza Uitgedaagd', met gespreksleider Eveline Groot en panelleden Han van Ruler, Daan Roovers en Ronald van Raak. Partner: Esther Didden, directeur Stichting Filosofie in Den Haag.

SPINOZA ICONISERINGSPLAN

• Publiek en communicatie

De Spinozamaand maakte deel uit van het Spinoza Iconiseringsplan, zoals met de gemeente Den Haag is overeengekomen. Met de ontwikkelde pay-off **Spinoza - Filosoof van Vrede en Vrijheid** werd via de website, social media en persartikelen eerst informatie gegeven over Spinoza's leven en werk, en in het bijzonder over zijn betekenis voor de stad Den Haag. Daarna volgde informatie over de Spinozamaand activiteiten. Tegelijkertijd werden de stadsbegrippen **Spinozakwartier**, **Spinoza Foyer** en **Spinozabrug** ingesteld, waarmee de naam Spinoza doordringt in het dagelijkse bestaan van de Hagenaar. Bovendien bevestigt de openbare naamgeving tegenover buitenlandse bezoekers dat Den Haag haar invloedrijke, 17de eeuwse stadgenoot op passende wijze weet te eren.

• Programmapartners

Het project stond in het teken van culturele stadsverbindingen om Spinoza's gedachtegoed te delen met zoveel mogelijk inwoners en bezoekers van Den Haag. Dankzij de inspirerende medewerking van Haagse cultuurinstellingen en tal van professionals en vrijwilligers, kon de oktobermaand positief worden afgesloten. Speciale dank gaat uit naar de sprekers die hun specialistische kennis met zovelen hebben willen delen. Met de meeste programmapartners werd de werkperiode afgesloten met een evaluatiegesprek, waarbij zij allen aangaven ook te willen deelnemen aan de Spinozamaand 2022. Daarnaast leverde editie 2021 ook nieuwe contacten op voor participatie bij editie 2022.

VOORUITBLIK 2022

In 2022 vervolgt Stichting Spinoza Den Haag het realiseren van haar drie doelstellingen: (1) de filosoof Spinoza tot icoon maken van Den Haag; (2) het gedachtegoed van Spinoza onder een breed en divers Haags publiek verspreiden en (3) de Vereniging Het Spinozahuis actief ondersteunen bij het ontwikkelen en realiseren van de Domus Spinozana als Internationaal Spinoza lees- en studiecentrum. Spinoza Oktobermaand 2022 zal daartoe het belangrijkste middel zijn.

De werkgroep Spinfo werkt aan het geografisch visualiseren van de Spinoza informatie in Den Haag en zal de spreuk **Spinoza 1669-1677 Filosoof van Vrede en Recht** aan de kademuur bij de Spinozabrug worden bevestigd. Voor de Canon van Nederland, waarin Spinoza is opgenomen, wordt een onderlegger gemaakt over de Politieke Spinoza. Twee toegevoegde lespakketten lichten toe wat Spinoza heeft verteld over democratie, vrede, recht, vrijheid van denken en tolerantie. Tevens wordt een begin gemaakt met Spinoza inleidingscursussen en leesgroepen. Dit laatste vindt plaats in de Domus Spinozana.

Alle ogen worden in 2022 gericht op het jaar 2027, wanneer de Domus Spinozana 100 jaar zal hebben gefunctioneerd als bescheiden Internationaal Spinoza lees- en studiecentrum, om in dat jaar het huis volledig als zodanig te kunnen gebruiken en het centrum op te schalen.

Stichting Spinoza Den Haag | www.spinozadenhaag.nl | info@spinozadenhaag.nl | Den Haag, 4 mei 2022

FILOSOOF VAN VREDE EN VRIJHEID